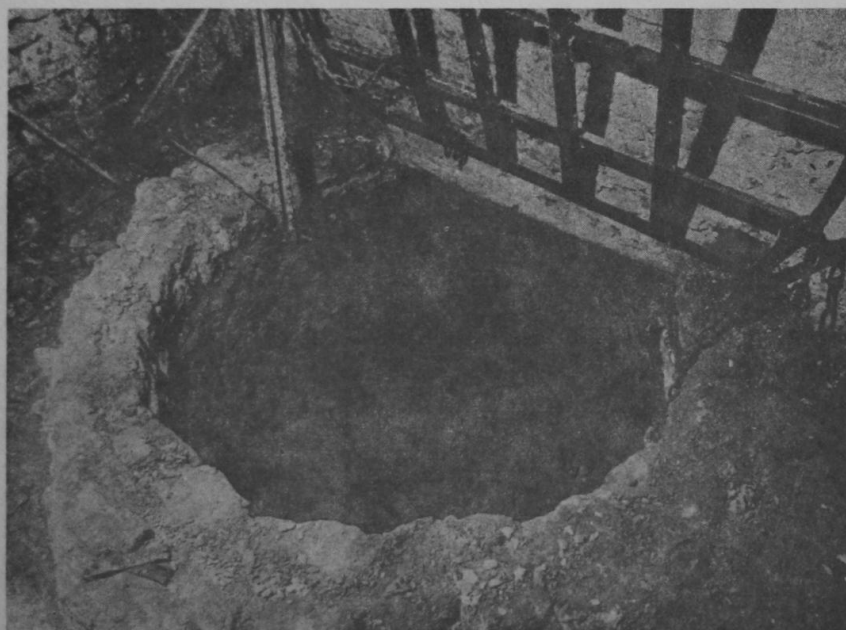

39 (1985)

MUSEUM - 't nieuwhuys - HOEGAARDEN

ALPAIDIS

TIJDSCHRIFT voor HEEMKUNDE
en FOLKLORE

MUSEUM - 't nieuwhuys - HOEGAARDEN

(Stichting Julien Van Nerum - 1965)

Ernest Ourystraat 2 - 4, 3320 Hoegaarden, tel . 016 . 76 62 94

Vereniging zonder winstoogmerk.

(Statuten : Belgisch Staatsblad 19.1.1967)

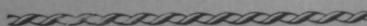
Bankrekening : Bank van Brussel nr. 310-0370021-52 - Museum 't nieuwhuys Hoegaarden - v.z.w.

openingsuren

van het museum, de 18^e eeuwse taveerne, de bierkelder

en de verenigingszaal op werkdagen : vanaf 15 uur

op weekeinden en feestdagen : vanaf 10 uur

HOGER BESCHERMKOMITEE :

Eredeken Ridder J. de NEEFF, Goeverneur van de Provincie Brabant

Leden

Dhr. R. KERRIJN, Burgemeester van Hoegaarden

Dhr. L. BORREMANS, Ere-Ambassadeur van Z.M. de Koning

Dhr. P. ROCK, Directeur-Generaal aan het Ministerie van Cultuur

Dhr. G. PIERLET, 1^e Substituut van de Procureur des Konings te Tongeren

Dhr. C. WYFFELS, Algemeen Rijksarchivaris

Dhr. J. VERBESSELT, Conservator aan de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis

Dhr. A. HETTICH, oud-Burgemeester van Hoegaarden

Hoegaarden

Nieuw
jaar

1975 tweede aflevering,
11de jaargang,
nummer 39
inhoud

Onze beschermende leden 1975 2

De suikertabrikatie te Hoegaarden 7
vervolg en slot
door Wauters Hooten en Oskar van Dorum

De Palmprocessie
van Hoegaarden
in de XVIIIe eeuw

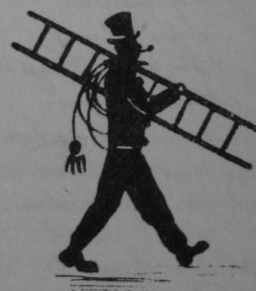
vervolg, 16

H. & A. DOYEN

DAK en PLASTIEKWERKER

SANTAIR

GEZWOREN SCHOUWVEGER

Algemene Onderneming

1965-1975

Tien jaar
museumleven

Kaaterhot 11

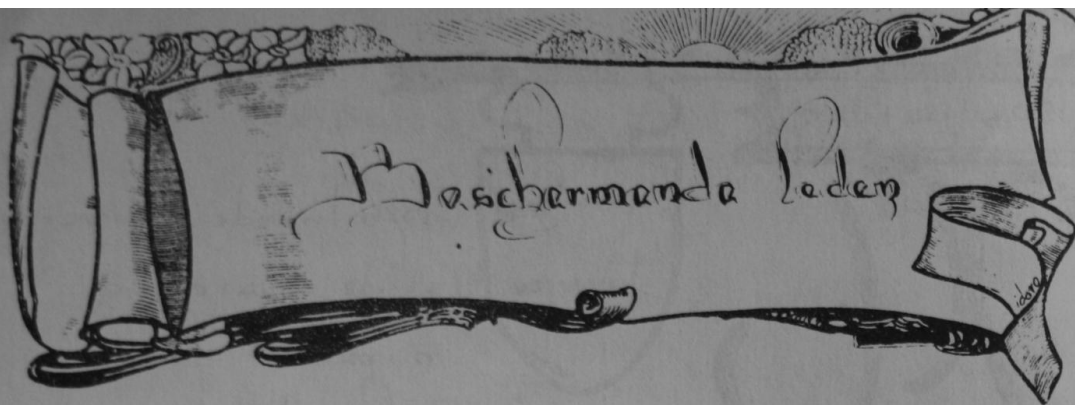
Rue d'Hougaerde 9

3320 Hoegaarden

5907 Zetruel-Lumay

120 016/766525

Tel. 010 21 1639

De Heer Allen Alfons, Hoegaarden
De Heer Bail Paul, Hoegaarden
De Heer Dolder Billen, Hoegaarden
De Heer Boek Roger, Brussel
De Heer Dinsten Dayer, Holbiteren
De Heer Dolder Decoster, Hoegaarden
De Heer Depre Richard, Tienen
Mevrouw Dotremont, Brussel
De Heer Emmanuel Jean, Hoegaarden
De Heer Ghehiote, Tienen
De Heer Geysen R., Baulers
De Heer Heulemans, Wilsele
De Heer Lavin Albar, Brussel
De Heer Locher Alfons, Outgaarden
Mevrouw L. Lodewyckx, Hoegaarden
Mevrouw Lore, Hoegaarden
Eenzaame Heer Hans Mich Albarbaen, Winkels
De Heer Rotty Pierre, Hoegaarden
De Heer Schrauwen Franck, Antwerpen
Mevrouw Dincoster, Tienen
De Heer Smets August, Tienen
De Heer Stockman Leopold, Hoegaarden
De Heer Sweerts Joseph, Hoegaarden
De Heer Van der Maeren Paul, Hoegaarden
De Heer Vandermolen Albert, Hoegaarden
Mevrouw Van Lint, Brussel
Mevrouw Vermant, Brussel
De Heer Verweiren Alfons, Hoegaarden
De Heer R. Taverniers, Hoegaarden
De Heer Garia Florent, Hoegaarden
De Heer Van Welden Roger, Tienen
De Boel Henri, Tienen
De Heer Missal François, Tienen
De Heer Maurits Godion, Hever
Mevrouw Smitte, Hoegaarden
De Heer Putterichs Georges, Brussel
De Heer J. P. Diermeit, Drogenbos
De Heer Pol Hermann, Hoegaarden
De Heer Jan de Strooper en vrienden, Brussel

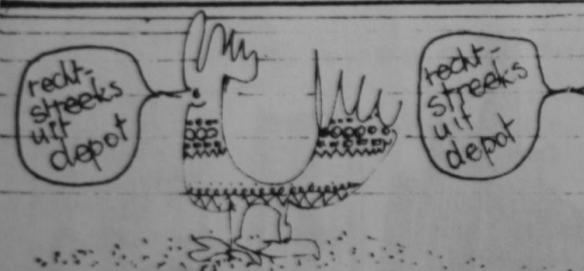

ssst...
EEN GOEDE
RAAD...
WEES KLANT BIJ

SCHILDER **ROBERT
MANNAERTS
VANMOL**

TEL.: 016/76304 HOEGAARDEN

Jos Wouters-Genicot
Doelstraat 25 Hoegaarden

Duivenliefhebbers !!

Gun uw duiven een aangepaste voeding,
kies **MARIMAN**

Zij zullen U voldoening schenken
door **MARIMAN**

Duif en melker, samen hand in poot
met **MARIMAN**

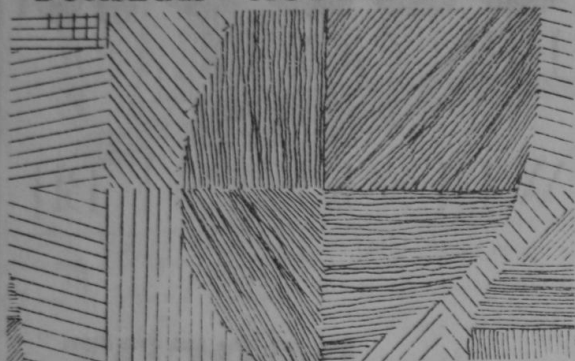
Grote afname Speciale prijzen

Telefoon (016) 76504

Beenhouwerij POL

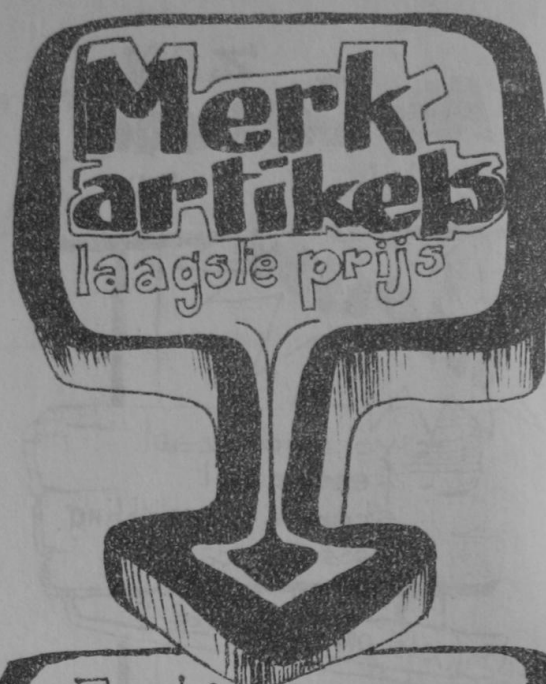
Doelstraat - HOEGAARDEN

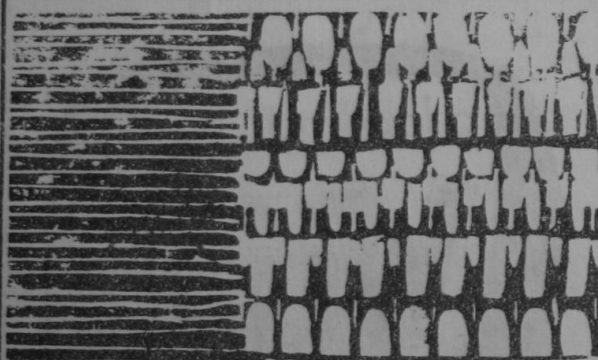
Prima kwaliteit varkens-, runds-, kalfs-
en schapenvlees — Hanen - Hennen -
Konijnen — Koude schotels en diverse
soorten charcuterie

016 - 763.13 Aan huis bestelling

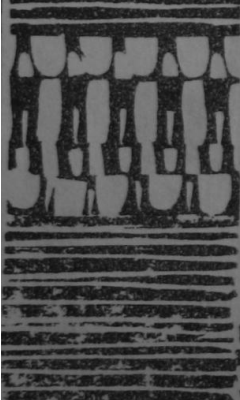

Jackie Georges
D-center 016/766109
HOEGAARDEN

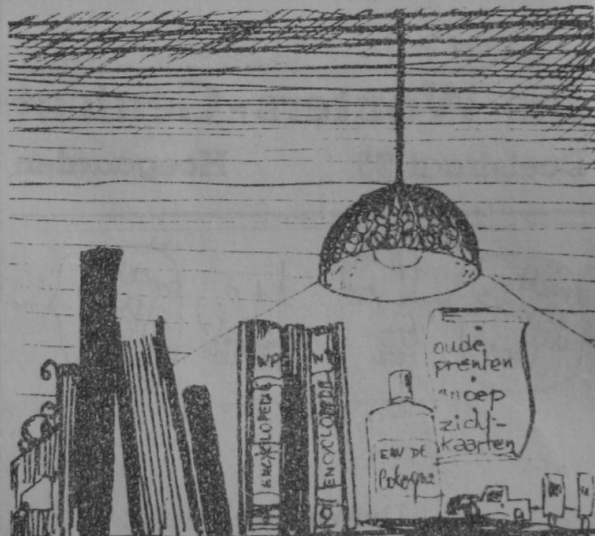
Doelstraat 54

3320 Hoegaarden

Huis

MACHIELS - DEVOS
TEXTIEL

BOSMANS-VANDECRUYS

Boekhandel - Parfumerie

Doelstraat, 19 HOEGAARDEN

Tel. 016/76356

BIER ZONDER KLEURSTOF OF BEWAARMIDDEL

POUD HOEGAARDS BIER
"VADER ABT"

HET BIER MET BIERGIST IN DE FLES

HET KOMT DUS UW GEZONDHEID TEN GOEDE

ZIJN ZUIVERENDE WERKING

ZIJN RIJKDOM AAN VITAMINE B COMPLEX

WORDT MET ZIJN EIGEN KOOLZUUR LANGS

NATUURLIJKE WEG VERZADIGD

DEZE TWEE BIEREN WORDEN THANS VERSPREID

OVER GANS HET LAND

BROUWERIJ GELIS
HOEGAARDEN

HOEGAARDEN

016/762.14

KOLEN - MAZOUT - EN

GASKONVEKTOREN

GASFORNUIZEN KOELKASTEN EN

ALLE HUISHOUDARTIKELEN

MARCEL DELMEL

TIENSESTRAAT 17

HOEGAARDEN

016/76.307

BIEREN ARTOIS

LIMONADEN HOUGARDIA

BIEREN AIGLE - BELGICA

HOEGAARDS BIER VAN CÉLIS

DEPOT

TRUYENS JEAN

HOEGAARDEN

016/76.396

VOOR EEN GEZELLIGE WONING

KOOPT U MEUBELN NAAR SMAAK

MEUBELN

J. FOURIE

TIENSESTRAAT 17, 016/76210

HOEGAARDEN

VOOR EEN VERZORGEDE AFWERKING
VAN UW AANBOUWKEUKEN
VRAAG ONS PLAN EN PRIJS IN
PANOLUX EN NU OOK IN EIK

WILT U MOOIE EN STERKE MEUBELN ?

SLECHTS EEN ADRES

EMANUEL - VANDERMOLN

78 DOELSTRAAT HOEGAARDEN 016/76.382

PRIJZEN BUITEN KONKURRENTIE

VOOR UW MODERNE KEUKEN

ALSOOK VOOR AANBOUWMEUBELN

VLUGGE BEDIENING EN ZORZAAM WERK

BRENGT ONS EEN BEZOEK HET LOONT DE MOEITE

De suikerfabrikatie in

Hoegaarden

door W. Dodion en M. Van Kerum
vervolg en einde

• de natuur binnenshuis, dank zij hout, edel
materiaal dat ademt en waarvan de geur de
verpesting van de luchtvervuiling verdrijft.
.. hout leeft en laat mensen leven..
... verzorgd en geleverd door de firma

ALBERT L. GIROULLE

.. hout en derivaten - gamma eternit.
.. HOEGAARDEN tel 016/761.36 ..

... van vader op zoon sinds 1889 ...

Handaag

De suikerfabriek te Hoegaarden heeft zoals hoger gezegd, een dagelijkse opname-capaciteit van 4.000 ton bieten.

Zoals alle grote fabrieken heeft zij haar eigen electriciteitscentrale omwille van de relatief grote behoefte aan elektrische energie, onder meer voor het verwarmen van het spoelwater, de indamping van het dunsap, het koken en drogen van het diksap, het smelten en de suikerkristallen.

Tijdens de campagne heeft de Grand-Pont 80 tot 100 vrachtwagens in dienst van gemiddeld 15 ton, voor de bieten-aanvoer. Waar in 1967 nog 35 % van de boeren zelf hun bieten naar de fabriek brachten, belooft dat heden nog nauwelijks 20 % .

Gedurende de maanden oktober tot december (hetzij 50 tot 60 dagen) gebruikt de fabriek 80 tot 100 ton kolen per dag uit het bekken van Charleroi (= $2/3$), terwijl de rest ($1/3$) van de brandstof bestaat uit zeer zware stookolie, aangevoerd uit Antwerpen.

Per uur trekt men 400.000 liter water uit de Gete en na de nodige bezinkingstijd pompt men in verhouding 450.000 liter terug in dezelfde rivier (verhoogd met het water uit de bieten).

De suikerbieten worden langs de ene zijde aangevoerd tot uit de omgeving van Dinant en langs de andere kant tot de streek van Halle.

Een ander indrukwekkend cijfer is, dat men per dag 100.000 kilogram kalksteen uit het Maasbekken nodig heeft.

Het aantal arbeiders is door de ingevoerde mechanisatie fel gedaald. Zo zien we dat tijdens de campagne van 1952 te Hoegaarden alleen nog 450 arbeiders werden ingezet, terwijl de drie werkploegen samen nu nog amper 95 arbeiders tellen.

Er wordt te Hoegaarden nog steeds een aanwezigheidspremie toegekend en daar zal oorspronkelijk wellicht wel een grondige reden voor bestaan hebben.

Per seizoen verwerkt de Grand-Pont 230 tot 265 miljoen kilogram in zijn fabriek te Hoegaarden, fabriek die juridisch onafhankelijk is gebleven, maar sedert 1969 financiële akkoorden heeft afgesloten met de Tiense suikerraffinaderij, zodat de Grand-Pont door Tienen wordt gehuurd.

M. Jean M. LOWET OURY

Genealogische schets

Om beter het verwantschap tussen de V Geslachten van Hoegaarden te belichten, wiens nakomelingen in de geschiedenis van de suikerfabrikatie en de Grand-Pont zulke grote rol hebben gespeeld, volgt hieronder een genealogische schets over hun afstamming.

Servatius Sweerts

° 1670 + 1737

Meester-Brouwer en Schepen

x Catharina Peeters

° 1672 + 1741

Hubertus Sweerts

Barbe Sweerts

Hubertus Sweerts

°1716

+1790

Gezworene en Brouwer

x Barbe Van Osmael

°1718

+1782

Jean Henri Sweerts

°1751

Brouwer

x Gertrude Van Osmael

°1752

Anne Catharina Sweerts

°1774

+1854

x Joseph Dumont

°1772

+1844

Brouwer

Joseph Libert Dumont

Catharina Rosalie Dumont

Joseph Libert Dumont

° 1816

+ 1882

Stichter fabriek 1865

Voorzitter Beheerraad 1877

x Virginia Pellet

° 1817

Catherina Rosalie Dumont

° 1818

+ 1891

x Alexander Putzeys

° 1814

+ 1881

Stichter fabriek 1865

Emma Elodie Dumont

° 1847

x Libert Oury

Bankier - Beheerder 1877

Ernest Oury

° 1878 + 1943

Beheerder 1906

Voortz. Beheert. 1920

Marguerite Oury

° 1874 + 1951

x Jules Lowat de Wotroube

° 1874 + 1949

Voortz. Beheert. 1943

Libert Oury

Jean Marie Lowat-Oury

° 1900

+ 1970

Voortz. Beheerraad 1949

x Maria Artemisa Ribeiro

Marie Th. Lowat

Vivian Oury

Richard Oury

Gerald Oury

Barbe Smeets

°1700

+1778

x Carolus Van Nerum

Meester-Brouwer en Schepen

°1689

+1757

Jacobus Van Nerum

Meester-Brouwer

°1738

+1824

x Marie Van Hutgaerden

°1745

+1823

Jon Baptist Van Nerum

°1782

+1832

Brouwer-Stoker

x Albertine Dumont

°1787

+1867

Francis Van Nerum

°1785

+1839

Landbouwer

x Catharina Aerts van Billichout

°1787

+1867

Livinus Van Nerum

°1819

+1891

Opziener fabriek

x Morique Eppers

°1824

+1886

Theodore Van Nerum

°1817

+1881

Landbouwer

x Josephine Dewelde

°1820

+1855

Edouard Van Nerum

°1829

+1922

Boekb. fabriek
Direct. wezenhuis

x Marie Geens

°1830

+1905

Louise Van Nerum

Julie Van Nerum x Hubert Van Nerum

Louise Van Nerum

°1845

+1929

x Joseph Putzeys

°1844

+1917

Ingenieur 1866

Directeur en stichter van:

- Grand-Port 1877

- Ghête 1886

- Condissarie 1890

Julie Van Nerum x Hubert Van Nerum

°1849

+1911

°1848

+1919

Garealmaker

Agent Grand-Port

Julien Van Nerum

°1881

+1963

Garealmaker

Agent Grand-Port

Maurits Roden

Hubert Van Nerum

ALTIJD PRETTIG

ALS JE WAT GELD OPZIJ HEBT

OPEN EEN DEPOSITOBOEKJE

BIJ DE

BANK VAN BRUSSEL

AGENTSCHAP HOEGAARDEN

1886 - 1972

KOOP UW MEUBELN
GORDIJNEN
DRAPERIEN

BIJ VAKMENSEN

EEN ADRES

MANNAERTS - RUELENS

68 DOELSTRAAT HOEGAARDEN 016/76.385

ZEGELS VAKANTIE EN REIZEN

GEZINSZEGELS

BROOD- EN BANKETBAKKERIJ

SPECIALITEITEN VAN SUIKERTAARTEN

GROTE KEUS VAN DOOPSVIKER EN DOOPDOZEN

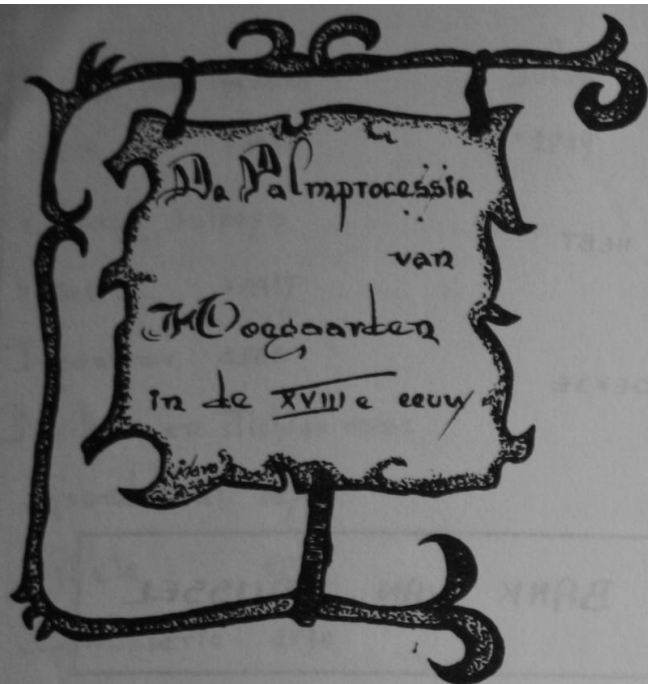
SWINNEN - VAN HULST

5 ARTHUR PUTZEYSSTRAAT

HOEGAARDEN

016/76.177

MEN BESTELT TEN HUIZE

vervolgd

Ontleding van het schrift Rohlfs

Uit de titel leren wij dat de " Ommeganck " van de processie geschiedde langs de " Paradisblock " en de " Cruysblock " (huidige A. Putzeysstraat, Doelstraat, Tommestraat en Pastorijstraat) zoals het nu nog steeds gebeurt.

De " Paradisblock " was het gedeelte waarop de kerk, de Paradijshoeve en het Klein Paradijs stonden, terwijl door " Cruysblock " wordt verstaan, het goed waarop de huidige Pastorij en de hoeve Cipers staan. Beide " blocken " werden gescheiden door het " Paradijs- of Pastoorstraatje ".

Verder vernemen wij uit het dokument dat de " Omme-
ganck " uit twee delen bestond : een burgerlijk deel en een
geestelijk deel.

Het burgerlijk deel omvatte :

1. Een groep ruiters waarvan de paarden gekleed wa-
ren in dekmantels (lambrekyns) waarop de bla-
zoenen der Geslachten (lignagiën) prijken.
Hierover komen wij later terug.
2. De leden (Rotgesellen) van de Edele Schutters-
gilden (der Arquebusiers).
3. De muzikanten (speelluyden) van Hoegaarden.
4. De Schepenen (wethoudere Regenten) en de ge-
meenteraad (gesworenen) met de Burgemeester (Meyer) op kop.
5. Al de gilden (verenigingen) met hun vlag, ver-
gezeld van hun bestuursleden.

Het geestelijk deel, dat de eigenlijke processie uit-
maakte, bestond eveneens uit vijf groepen, te weten :

6. Pelgrims die het leven en lijden van Kristus aan-
schouwelijk en devotelijk voorstelden, met bijzon-
derlijk vertoon aan de " Cruysblock " (dit is aan
het kruispunt van Tommestraat, Doelstraat, Tien-
se Straat en Ourystraat).
Bij deze groep zouden ook joden betrokken geweest
zijn.
7. Een groep kinderen in engelen verkleed die een
zangkoor vormden.
8. Het Kruis met het kerkelijk gezag en zijn geeste-
lijk gevolg.
9. Het Genootschap der XII Apostelen met de Palme-
zel.
10. Talrijke kinderen die met palmtakken wuiven en in-
woners uit het dorp.

NB : Alleen de groepen 8, 9 en 10 zijn overgebleven.

Waarom stelde Collart het oud schrift op?

Jean Baptiste Collart, die sinds 1784 tot het Genootschap der XII Apostelen behoorde, heeft in 1806, na 12 jaar onderbreking om reden van de franse revolutie, de vroegere samenstelling van de Palmprocessie vermoedelijk willen neerschrijven, met de hoop dat vroeg of laat de " Ommeganck " terug in al zijn vroegere luister zou worden hersteld.

Waarom heeft het Genootschap der XII Apostelen van Hoegaarden deze vroegere glorie dan nooit terug ingesteld?

Misschien was de tijd ongunstig, eerst de franse overheersing, dan het Hollands bewind, vervolgens de troeuelen van de Belgische Onafhankelijkheid en achteraf was het wellicht te laat, want de mensen die de vroegere " Ommeganck " uit de XVIIIe eeuw hadden gekend, waren bijna allen gestorven of te oud geworden.

Het dokument bleef in elk geval bij het neergeschreven schrift van Collart, zonder dat ooit iemand iets aan de zaak veranderde of het schrift misschien nooit onder ogen kreeg.

Zelfs Norbert Nys, de toenmalige Mombaarvader, die in 1806 nieuw leven schonk aan het Genootschap en de Processie terug deed uitgaan, maakte in zijn nota's geen enkel gewag van de oude " Ommeganck-Compositie " .

Hebben de politieke hartstochten die destijds te Hoegaarden heersten, hier fout aan of werd het burgerlijk gedeelte van de " Ommeganck " om die reden opzettelijk geweerd?

Het oud schrift geeft nu echter genoeg stof tot nadenken en handelen. Misschien zal de huidige Mombaarvader van het Apostelengenootschap de zaak ter studie nemen, om aan Hoegaarden weer zijn vroegere grootheid te schenken " ter Eere Godts en tot meerdere devotie " zoals het document vermeldt.

Het dokument geeft overigens alle elementen om de oude " pieuse ommeganck-processie " terug in te stellen zoals weleer, terwijl de " Studie- en Navorsingskommissie voor Hoegaardse heemkunde en folklore " van't Nieuwhuys-Museum, onbaatzuchtig en bereidwillig haar volledige medewerking verleent tot de herinstelling van alle vroegere tradities en glorie.

Het beschermingsrecht der V Geslachten.

vermeld : In het slot van de oude oorkonde " Collart " staat

" onder die bescherminghe van Mijn Heer den Meyer
ende Scepenen deser Vryheydt Hugaerde ende Eersae-
me Confreers uyt die Notable Lignagiën "

Deze aanhaling kan in oetrekking worden gebracht met
een dokument dat in het archief van de Confrerie der V Geslach-
ten van Hoegaarden berust (Sweertsboek, register E, folio 157,
pagina 13) en waaruit blijkt dat voormelde Confrerie in 1745
de bescherming over het Genootschap der XII Apostelen op zich
nam, om " protectie te schenken over die Bruederscap ende om die
borger-parte van de jaerlycse pieuse ommeganck weerom glorie te
gheven tot meerdere eere ende devotie Godts, gelyck dat eerst-
mael waere. " .

Zie de akte hierna.

Registre E Fol. 157

p. 13

Acte van protectiereghte

Int jaer ons Heeren MDCC vyf en viertich
op heden deser 15 julij up Sinte Henricus Patroendagh is alhier
binnen deser Vrijheydt van Hougarde, met consent van Mijn Heer
Pastoor Henricus Sweerts, door die Bestiersraede der V Geslach-
ten ofte hignagiën van Hougarde by approbatie van den eersae-
men Meyer Anthoon Collart met bijwesen van die geloefbaere
Heeren Notabele Scepen uyt de Regence van Vrijheydt voors ende
in presentie van Guilliam van Simphoven vaeder der Apostolen

personnelyck gecompareert vergheselschap door de getuyghen Petrus Hermans ende Joannes Nys, onder malcander verdraghen ende ingestelt eene reghte van protectie door Confrerie voors over die Bruederscap der twelf Apostolen, om die borger-parte vande jaerlijcse pieuse Ommeganck-Processie van Palmsondagh waarin is gaende die XII Apostolen weerom glorie te gheven tot meerdere eere ende devotie Godts gelyck dat eerstmael waere, item om die Bruederscap voors bescherminghe ende protectie te geven tegen allen kwaede so langhe als die lignagiën sullen sijnde in leven, item is beraeden geweest van opgedraegen, gecedeert ende getransporteert te hebben door die Confrerie voors soo dese is doende by ende mits desen aen ende te behoeven vande Confreers van die Bruederscap voors. guilliam van Simphoven mombaervader petrus Herman apostel ende Joannes Nys discipel alhier present ende accepteerende seeker derdel weide gelegen up die Vroente regenoot carlos van nerim, joannes sweerts, francis van autgaerden en berard vandermoelen, los goet gepasseert voor A. Sweerts notaris binnen Hougaerde residerende in dato deser 15 juluy 1745.

Quod attestot Ant. Sweerts greff.

Carlo van Nerim

Guilliam van Simphoven

N B : Noteer dat Carlo Van Nerum op dat ogenblik Hoofddecken was van de Confrerie en Guilliam van Simphoven Mombaervader van het Genootschap.

De vlekken onderaan de akte zijn de twee zegels waarmede het stuk werd bekrachtigd.

Acte van protestantische

Int jaer ons heren 1700 op 15 july en vrientich
 op heden dater 15 july op Sinter Henrichs Dinsdagh
 is alhier binnen dater Wyngaert van Gouda met consent
 van Meijer heer Pieter Henrichs Buerck door die Bestiafskade
 der v. Eerstelike ofte Lignagien van Gouda bij approbatie van
 den confessien Mayor Luthen Collart met bywesen van die
 gelaefbaere Heeren Notable Erprouen oft de Mayoren van Wijnst
 woud. alsoe in presentie van William van Ginhoven waarden den
 Apostelen persoonlijk getuigenheit toegesproken door de gelaefden
 vaders Henrichs ende Joannes 1700 onder inelkander onderweyden
 ende ingesicht omme de ghelyc van Dialectie door Confessie
 waeren over die Beroedenschap der twelf Apostelen om die Bogen
 dierke van de penitente vaders Ommegeest-Druckoffie van
 Dinsdagh waeren is gende die die Apostelen warden ghe
 te ghewen tot merendele glorie ende doctie Gode gelyc
 dat dinstmaal waeren
 Item om die Beroedenschap waeren kersgheweninghe ende
 versterke te ghewen teghen allenwaerde so lenger als
 die Lignagien sullen synde in leven.
 Item is denaden gemaect van apperueren penderen ende
 getuigenheit te hebben door de Confessie waeren. so dso
 is dende by ende met dater den ende te behouden
 vande Confessie van die Beroedenschap vande geilliam
 van Ginhoven mon-haerwaerden vaders Henrichs apostel
 ende Joannes 1700 discipel alhier present ende
 amptende geseten dertel vande gelaefden op die
 vrenten wogenut merke van neder, Joannes 1700
 Francis van aetgaerden en Henrichs vanderweerde, los dat
 gelaefden dater Buerck. notaris binnen Gouda
 wisselende in dato dater 15 july 1700

God Aft Aft

Ant. Lutterij

Carle van Wouren

William van Ginhoven

Lignagien

Die Apostelen

Wadera uitleg over deze akte.

De akte van 1745 toont eenvoudig aan dat de V Geslachten van Hoegaarden de bescherming over het Apostelengenootschap op zich namen, om terug meer glorie aan de processie te geven en dat zij hun een stuk weide ten geschenke gaven.

Uit de woorden " om weerom glorie te gheven gelyck dat eerstmael waere " mag besloten worden dat de " ommeganck " sedert de laatste tijd luister scheen verloren te hebben.

De V Geslachten regelden in elk geval vanaf 1745 de " Ommeganck " en voornamelijk het burgerlijk gedeelte en trachtten de processie terug in haar oorspronkelijke vorm te herstellen.

Het is nochtans duidelijk dat zij zulks " naar hun hand " deden zoals blijkt uit de ruitersgroep waarvan de paarden dekmantels droegen met hun blazoenen bekleed, vermoedelijk prestige der Geslachten. Wellicht bestond deze groep voor 1745 alleen uit boerenruiters.

Het burgerlijk gedeelte streefde vooral naar het op-luisteren van de " Ommeganck " terwijl het geestelijk gedeelte de devotie moest hoog houden.

De " Religieuze parte " werd zoals heden nog door het Kerkgezag en het Apostelengenootschap geregeld, maar de " Burgerparte " stond volledig onder de bevoegdheid van de V Geslachten (de Schepenfamilies van Hoegaarden), voorheen wellicht van de oude Vroedschap en de Regentie.

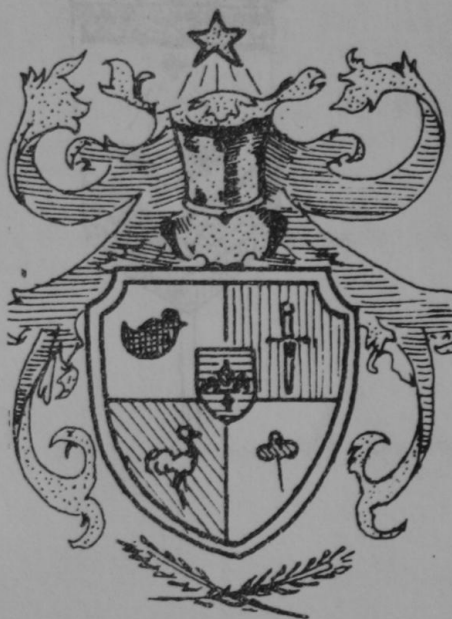
Maar vermits de heren uit de Regentie en het Kerkgezag bijna allen tot de " Lignagiën " behoorden, zullen het wel de Sweertsen geweest zijn die in deze zaak het hoogste woord voerden.

De verzegeling van de akte.

De twee zegels waarmee de akte was bekleed zijn door ouderdom beschadigd en onleesbaar geworden, maar onder elk zegel staat de bezitter vermeld, namelijk de V Geslachten en de XII Apostelen, zodat wij de zekerheid hebben dat het de

emblem en zijn van de twee betrokken partijen : namelijk de Confrerie die het beschermingsrecht toezegde en het Genootschap dat deze gunst ontving.

Het blazoen der V Geslachten is voldoende bekend en ziet er uit als volgt :

De ster duidt vermoedelijk op het beschermingsrecht, terwijl de gekruiste palmen het Apostelgenootschap symboliseren.

De figuren zijn overigens dezelfde als deze uit het embleem van de XII Apostelen.

Het embleem van het Genootschap der XII Apostelen werd ons veropenbaard door een document uit het archief van de familie Lowet-Oury, dat als titel draagt " Waepenbaniere der XII Apostelen van Hougaerde " en vermoedelijk eens het vaandel is geweest van dit Genootschap .

Hierna kopij van dit banier.

De ster uit dit banier betekent misschien de ster van Bethleem, terwijl de palmen onbetwistbaar op de Palmprocessie wijzen.

~~V~~erval van de "Ammeganch"

Zeker vanaf 1745 en tot in 1794, met een onderbreking van 1778 tot 1781 (I), zag de Palmprocessie er uit zoals J. Bt. Collart haar in 1806 neerschreef.

Maar toen werd omwille van de franse revolutie de processie afgeschaft en stopte het Genootschap der XII Apostelen zijn bedrijvigheid.

Pas in 1806 blies de nieuwe Mombaarvader Norbert Nij's nieuw leven in het Genootschap en stelde de processie terug in.

Het burgerlijk gedeelte viel nochtans volledig weg, terwijl ook het "devotelyck vertoon der pelgrims" en de "engelen sangcooren" uitvielen. Slechts de drie laatste groepen bleven in voege.

En zo ging de processie op Palmzondag van elk jaar uit tot wanneer de toenmalige mombaarvader Petrus Kinnaer, in 1917 besliste om alle activiteiten stop te zetten omdat een van hun discipels, met name Theophiel Fourie aan het front was en het niet betaamde dat zij feest vierden terwijl hun discipel voor het vaderland streed.

Hierna volgt een kopij van deze beslissing zoals zij in het oud Apostelenboek voorkomt.

Commissie voor Navorsing en Studies

(I) De Gazet van 10.4.1903 publiceerte volgende tekst :

" Toen in 1778 den 23e maart de wet gekomen is verbiedende van de processie nog te laten uitgaan, hebben onze voorvaders drij jaren zulks onderhouden. Maar dan konden ze niet meer binnen blijven, men herbegon en is nu nog... bezig.

Dit verbod was een dekreet dat niet verder kon gekontroleerd worden.

Dat is nu voor het derde jaar dat de proemia is
uit gegaan sedert het begin van den oorlog, en nu
niet meer gaan eene aan de vrede slaan. Maar kunnen
wij van den oorlog niet schrijven; want den bevelen van
ons vaderland is streng, op het geen hij geschreven heeft
vinnen.
Bij den eersten roep des Koning zijnde 2 augustus
1914 is onze makker discipel Theophilus Fourie
moedig vertrokken; om ons vaderland te gaan
helpen verdedigen. Ik heb hem het laatste gesien
den nacht voor hij vertrokken is; op de beek aan den
uitgang van het dorp; waar de paarden van Hongaars
aerel stonden om te vertrekken. Daar op dat plechtig
oogenblik belooft hij; dat hij het niet zou vergeten
dat hij discipel was; en dat hij nu den hien voor wat
een discipel in staat is; en dat hij moedig zal hien
in strijd tot den laatste
wan er een discipel in het leger is; heeft sed de vader
sloten van een roemmaal te houden met Palmsteden
part inmers ook niet dat wij houden festen
wij in de soldaten aan het vechten hien; in wonder
id terwij er een discipel ten strijde is.
Des morgens na de mis hebben wij nochtan den
grote gedronken; met koken die geschenken weder
voor den Eerw. her pastoor. Egidius Van Gucht, dat is
ook nog al hard; want voor die koken te doen bakke
moet hij half bloem leveren; en die is nu niet
te krijgen; vermits iedereen op hien grammen staat
is hij genoodhaakt uit van hien grammen niet te
sparen. Keer om

Coifure Gddy

Lid van de Meesterasschapsgroep ICB

Laureaat "Festival de Paris" 1973-74

Laureaat Wereldbeker 1974

Kampioen van België 1974

Winnaar van Nationale en
Internationale Wedstrijden

Doelstraat 36
3320 HOEGAARDEN

☎ 016 - 76 65 40

Wenst U gebruik te maken
van het moderne en
tijdbesparende

kontainervervoer

laat U dan helpen door

T. VANGILBERGEN

38 Ketelmakerstraat

3300 Tienen

Tf 016/81.12.14

SEDERT MEER DAN 100 JAAR

EN NU MET PRACHTIGE TOONZAAL

VANDERMOLEN

J a H

ALLE HOUTSOORTEN

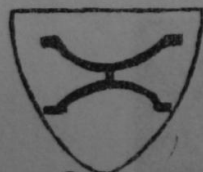
DAKBEKLEDING

PLASTIEK

ROOFING

MUURBEKLEDING

016/76.135

W. J. A. H.

FOLINAC

VEEMARKT 14

3300 TIENEN

016/84.265

DE GROOTSTE KEUZE

DE BESTE DIENST

DE LAAGSTE PRIJS

HORLOGE- EN JUWELHANDEL ★ ★ HORLOGERIE - BIJOUTERIE

HETTICH HOEGAARDEN

Zwitsers Dames- en Herenuurwerken, van ons eigen merk **≤ HETTICH ≥**.
Grote keus in juwelen in **GOUD 18 KARAAT**.

Enige en prachtige keus van **STIJL STAANKLOKKEN**, met echte **WESTMINSTER WERKEN 4/4**, massieve platines 23 x 16 cm., grote wijzerplaten met sierstukken in koper en in tin, alsook met maanfase.

In massief eik en andere kostbaar hout (Boulle en Tortue).

ALLE STIJLEN : Louis XIV — Louis XV — Vlaamse Renaissance — Rustiek.

KASBONS

appelbomen voor de dorst...

VOOR U Doelstraat 74
3320 Hoegaarden
Tel. : 016/761.05

Generale Bankmaatschappij

Mit sympathie vanwege de

Tiensche Suikerraffinaderij

MODERNE SNIT VOOR EEN
VERZORGD KAPSEL EN EEN

SLECHTS EEN ADRES

MARCEL LADANG

TIENSESTRAAT 68

3320 HOEGAARDEN

016/76.130

DINSDAG OP AFSpraak

OOK GESPECIALISEERD

IN HERENOSTICHES

VOOR AL UW
SCHRIJNWERKERIJ

WENDT U

IN VOLLE VERTROUWEN

TOT

HENDI VANMOL

KLOOSTERSTRAAT 5

3320 HOEGAARDEN

016/76.334

WILLY WILLYS

de specialist van het schuimrubber
alle vormen en densiteiten

afdeling geschenken
geschenkjes uit alle landen
de grootste keuze van het hele land
tin, koper, kristal

afdeling binnenhuisinrichting
meubilair, gordijnen, overgordijnen
matrassen, kussens, tapijten
alles in het huis zelf vervaardigd

NOTELAARSTRAAT 42c, 42d, 29

1040 BRUSSEL

02/33.50.65

10% vermindering aan alle leden van
het museum Julien Van Werum

ALPAIDIS

Driemaandelijks tijdschrift uitgegeven door „De Vrienden van 't Nieuwhuys”
Gedeponeerd bij de Koninklijke Bibliotheek van België onder het nummer B. D. 23.350
Oplage : 500 exemplaren.

Verantwoordelijke uitgever :	Redactie-leider :	Presentatie :
H. VAN NERUM	M. DODION	R. VERPOORT

Abonnementsvoorwaarden :

Gewoon abonnement	100 F. per jaar
Ere-abonnement	150 F. per jaar
Steunabonnement	250 F. per jaar
Beschermend abonnement	500 F. per jaar

Tarief van de publiciteiten :

Volledige bladzijde		Halve bladzijde		Kwart bladzijde	
één maal	vier maal	één maal	vier maal	één maal	vier maal
475 F.	1700 F.	250 F.	900 F.	130 F.	450 F.

Alle artikels en mededelingen uit het tijdschrift en informatieblad mogen vrij overgenomen worden mits bronvermelding.

Op de kft : De Romeinse waterput